

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора педагогічних наук, професора

Андрощук Ірини Василівни

про дисертацію *Науменка Станіслава Сергійовича* на тему

«Організація професійного навчання обдарованих учнів у школах КНР»,

подану до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії із

спеціальності 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Сучасні темпи розвитку промисловості, цифрових технологій, економіки, науки і культури, підвищення рівня трудової мобільності зумовлюють потребу у збільшенні кількості кваліфікованих працівників, фахівців, які здатні до креативного мислення і генерування нових ідей. Сьогодні професійна освіта як в Україні так і у більшості країн світу втратила свою престижність, хоча сучасний ринок праці доводить, що найбільш затребуваними є робітничі професії. Однією з причин цього є недосконалість системи професійного навчання у школах, зокрема активне залучення обдарованих дітей до оволодіння фаховими компетентностями у різних сферах промисловості, техніки і технологій.

Для наукового розв'язання проблеми професійного навчання обдарованих учнів в системі освіти України важливим є вивчення та творче використання концептуальних засад і досвіду професійної підготовки обдарованих дітей і молоді в системі освіти КНР. Загальновідомо, що КНР має надзвичайно потужну промисловість, досягла високого розвитку у сфері цифрових та інформаційно-комунікаційних технологій, тримає світове лідерство у експорті товарів широкого вжитку. Такі результати країна змогла здобути завдяки розвиненій системі професійної освіти, залученню дітей і молоді до професійного навчання та орієнтації на потреби ринку праці країни і окремих її регіонів.

У дисертації С.С. Науменка категоріальний і методологічний апарат, мета та завдання дослідження визначено логічно і науково правильно. Дисертація має чітку структуру.

Згідно з визначеними метою і завданнями, у роботі логічно вибудовано структуру наукового пошуку. Автором сформована якісна джерельна база. Це

служує беззаперечним аргументом інформативності, валідності та доказовості представленої роботи.

Як позитивне варто відзначити, що значний масив використаних джерел у дисертації складають іноземні джерела, законодавчі та нормативно-правові акти КНР. Слід наголосити на тому, що дисертантом для обґрунтування основних положень дослідження було ретельно вивчено, проаналізовано та використано методичні праці, довідникову літературу, матеріали педагогічної преси, монографічні й дисертаційні дослідження науковців.

Науковий рівень і достовірність результатів дисертаційного дослідження С.С. Науменка забезпечується використанням комплексу аналітичних методів наукового пізнання. Серед них історичні, загальнонаукові та прогностичні методи.

Обраний напрям наукового дослідження є складовою частиною комплексної програми науково-дослідної роботи кафедри початкової, дошкільної та професійної освіти «Сучасні освітньо-виховні технології в підготовці вчителів» (державний реєстраційний номер 0111U008876 від 25.10.2015 р.) та кафедри початкової і професійної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «Інноваційні технології в підготовці фахівців різних галузей» (державний реєстраційний номер 0120U104987 від 09.11.2020 р.). Тему дисертації затверджено Вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 9 від 28.10.2016 р.).

Достовірність результатів дослідження обумовлена його методологічною основою, ґрунтовним теоретичним аналізом означеної проблеми, вибором доцільних методів науково-педагогічного дослідження та упровадженням основних положень та результатів дослідження в освітній процес впроваджено в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (довідка про впровадження № 01/10-601 від 17.09.2021), Луганського національного університету імені Т.Г. Шевченка (акт про впровадження № 1/1167 від 08.10.2021), Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (довідка про впровадження № 01-28/1184 від 12.10.2021).

На основі аналізу широкої джерельної бази здобувач розкрив генезис ідеї роботи з обдарованими дітьми відповідно до трьох періодів (стародавнього світу та античної філософії, класичної педагогіки, сучасного диференційованого підходу), з'ясував термінологічне поле дослідження, зокрема поняття «обдарованість», «талановитість», «обдарована дитина» у вітчизняній та китайській педагогічній думці.

На підставі ґрунтовного аналізу педагогічних джерел, нормативних і звітних документів дисертант переконливо обґрунтував організаційні засади професійного навчання обдарованих учнів у школах КНР, які ґрунтуються на положеннях таких нормативних документів: Закон Китайської Народної Республіки про освіту (1995 р.), Закон Китайської Народної Республіки про професійну освіту (1996 р.), Програма загальної середньої школи Китайської Народної Республіки (2017 р.) та інші.

Безперечно як теоретичне, так і практичне значення має те, що здобувач розкрив особливості змісту, форм і методів професійного навчання обдарованих учнів у КНР: формування індивідуальної траєкторії навчання з урахуванням особистих інтересів здобувачів та проєктування їхнього подальшого професійного становлення; широкий перелік вибіркових дисциплін з різних сфер промисловості, техніки і технологій; прикладний характер навчальних програм; реалізація елементів дуальної освіти; залучення до викладання професіоналів-практиків; відповідність змісту професійного навчання до вимог ринку праці; реалізація ґрунтовних програм підготовки та перепідготовки педагогів професійного навчання; запровадження сертифікатних програм навчання для обдарованих учнів); проведено порівняльно-педагогічний аналіз організації професійного навчання обдарованих учнів у школах КНР та України; окреслено шляхи використання педагогічно цінного досвіду та теоретичних ідей КНР для вдосконалення професійного навчання обдарованих учнів у середній освіті України.

Об'єктивність проведеного науково-педагогічного пошуку доводить те, що дисертант виявив труднощі та недоліки у системі професійного навчання обдарованих учнів КНР: вчителі надають перевагу викладанню, орієнтованому на

теорію, замість нових педагогічних стратегій, орієнтованих на учнів; відсутність чіткої нормативно-правової бази, яка б регулювала освіту для обдарованих; не достатня кількість освітніх ресурсів для професійної підготовки обдарованих учнів; висока наповнюваність класів; навчальна програма залишається жорстко централізованою з точки зору використання підручників; підхід «підготовки до складання іспитів» негативно впливає на якість професійного навчання для обдарованих, яке часто вважається «другорядним» у порівнянні з теоретичною підготовкою за програмами іспитів; перевага моделі прискореного навчання обдарованих учнів; незбалансований розвиток освіти для обдарованих в міських та сільських районах та деякі інші.

Проведений компаративний аналіз професійного навчання обдарованих учнів у школах в КНР та в Україні за визначеними показниками (нормативно-правове забезпечення; організаційне забезпечення; змістове наповнення; методичне забезпечення; практична та дослідницька підготовка) дозволив сформулювати можливості використання конструктивних ідей китайського досвіду для удосконалення професійного навчання обдарованих учнів в Україні (реалізація елементів дуального навчання, запровадження сертифікатних програм, залучення до викладання професіоналів-практиків, введення вибірових начальних дисциплін до змісту шкільної освіти та деякі інші).

Матеріали дослідження забезпечують науково-об'єктивну інтерпретацію теорії й практики професійного навчання обдарованих учнів у школах КРН. Хід і висновки проведеного дослідження достатньо повно відображено у 15 публікаціях автора.

У цілому позитивно оцінюючи наукове дослідження С.С. Науменка, слід висловити деякі зауваження і побажання щодо змісту дисертації та анотації:

1. Виходячи з предмету дослідження, авторові доцільно було б проаналізувати різні точки зору щодо тлумачення таких понять як «обдарованість», «талант» та висловити власну позицію.

2. При обґрунтуванні наукового апарату доцільно було б визначити теоретичні межі дослідження та назвати регіони, досвід яких було вивчено.

3. На нашу думку, вартими окремої уваги є питання науково-методичного забезпечення професійного навчання обдарованих учнів у школах КНР.

4. У дисертації недостатньо розмежовані форми, методи та напрями діяльності окремих закладів освіти різного рівня.

5. Дослідження виграло б якби автор представив результати компаративного аналізу організаційно-педагогічних засад роботи з обдарованими дітьми в КНР та Україні у вигляді таблиці.

Висловлені зауваження не знижують наукової та практичної цінності дисертаційного дослідження С.С. Науменка, яке виконане на високому науковому і практичному рівні. Автор володіє надбаннями педагогічної науки, вміло поєднує теоретичний аналіз наукових джерел з досвідом практичної діяльності, робить логічні та ґрунтовні висновки.

Дисертаційне дослідження «Організація професійного навчання обдарованих учнів у школах КНР» є завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням, що відповідає вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів від 06 березня 2019 р. № 167, та наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій», а її автор, Станіслав Сергійович Науменко, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри технологічної та
професійної освіти і декоративного мистецтва
Хмельницького національного університету

Ірина АНДРОЩУК

Підпис Ірини Андрощук засвідчую

Проректор з наукової роботи

Хмельницького національного університету

Олег СИНЮК

